

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 4

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Műfaji sajátosságok

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz

(pl. Leíró vers: a városi tájat, parkot beragyogó tavaszi sugár pillanata; tájelemek: bokrok, bimbók, fák, út, park rácsvasai; egy leány megjelenése; a szemlélődő én érzései, önreflexív kérdése; elégikus, dekadens hangvétel: I. tájba kivetített ború, sírás motívuma, hangulati kettősség ellentéte, majd egysége stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. Versszerkezet

5 pont

Értvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Három részre osztható: I. 1–2. vsz: a táj leírása, látványelemek, személytelen hang; 3–4. vsz: a tájban megjelenik a leány, a lírai éntre gyakorolt hatása, látomásszerű, hisz fény és a fák 'testvéreként' azonosítja, személyes önreflexív hang, 5. vsz. általánosítja az élményt stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. Képi és zenei stíluseszközök

5 pont

Értvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Szimbolista, impresszionista, a pillanatnyi benyomást, hangulatot, gondolatiságot megjelenítő, érzéki hatású képek: I. 1. vsz. fények játéka, teremtő ereje, a finom tapintás és mozgás képzetét is keltő szépség hatásai: a „zsenge bokrok” bimbóiból megszülető csoda, virágbaborulás metaforikus megalkotása, az alliteráció halk zenéje, „szelid” jelzője az alkotás, a szavak csodája is; hanghatással egészül ki az élmény I. 2. vsz. ellentétes hangulatisága, a természet tavaszi pompájával, fényével ellentétben a mesterséges, emberi világ sötét, hidegség, érzéketlenség képzetét kelti, „borús”; a leány megjelenítése, lírai éntre gyakorolt hatása stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. A „perc” jelentései

5 pont

Értvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Kétszer ismétlődik: a „ritka/ Kelyhű perc” szókapcsolatban a kehely 'a bőség, halhatatlanság' jelképeként a percet, a pillanatot is felértékeli, transzcendens, az élet titkát magába sűrítő élménnyé avatja; az igazság pillanata, melyben a „kedv és bú” egyensúlya is megteremtődik; a testi léttől elszakadás csodájának ideje, a földi és az égi határok elmosódását is jelenti, a kinyúló kéz akár az isteni szféra közeledését, ajándékát is jelenti a szépséget befogadó ember számára, aki 'a tenyerében érzi a Nap arany almáját', a Nap a kozmikus értelem, az

igazság jelképe összekapcsolva az arany – gazdagság, isteni hatalom, megvilágosodás és alma – tudás, örömök gyönyöre, teljessége szimbolikus jelentésével stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 5 pont

Összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

a. Nyelvi elemek azonosítása és visszakeresése. Pl. holokauszt, láger, elnyomás, boldogság, jogunk van élni stb. 5 pont

b. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása, a szövegből vett információk alapján: Pl. *holokauszt-túlélő, neoegzisztencialista író, példaképei: Camus és Kafka; Nobel-díjas regénye a Sorstalanság, a kertészi mondandó lényege: minden totalitárius rendszert elutasít, tiltakozik minden ember ember általi elnyomással szemben, hisz az egyénben stb.* 5 pont

c. A tételmondat azonosítása: (*Kertész üzenete:*) *jogunk van élni, és a boldogságot felfedezni, bármilyen helyzetben.* 5 pont

d. Témához való igazodás 5 pont

Az érvelő szöveg követelményeinek betartása 5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. a választott alkotás műfajának jellemzői 5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona*: klasszicista, romantikus dráma, tragédia: középpontjában egy konfliktus áll, egy tragikus hős, aki tragikus vétséget követ el, küzd, buknia kell, részvétet, katarzist vált ki, a dráma világában az értékvesztés felerősödik; drámai szituáció; konfliktusos dráma: Gertrudis konfliktust létrehozó negatív fél, Bánk a pozitív, aki a helyzet megszüntetéséért küzd; tetőpont: Gertrudis meggyilkolása; Bánk tragikuma összetett; bármelyik lehetőséget választja, sorsa értékvesztés, I. Melinda halála, önmaga értékeivel, elveivel szembekerülése; nemzeti, történelmi dráma: az ország, a nemzetek tragikuma I. Petur és Tiborc panasza; Bánk az egész nemzetért, a nemesek és a parasztok érdekét is képviseli; középpontos dráma: Bánk az értékhierarchia csúcsán; Endre, a hatalmi hierarchia csúcsán álló személy: nincs jelen, de minden terv és cselekedet feltételezi a hozzá való viszonyulást; éjszaka motívum; drámai nyelv többszólamúsága;

Vörösmarty: romantikus drámai költemény: bölcséleti kérdések: boldogságkeresés útjai Csongor, Tünde, Balga, Mirigy, a három Vándor; drámai: párbeszéd, konfliktushelyzetek, monológ, líraiság: a szereplők allegorikus alakok, költői nyelv, motívumok; mítoszi, mesei elemek: Éj asszonya; ördögfiak, boszorkány; kétszintes dráma: evilági, tapasztalaton túli szint, határ: kert, tündérfa, boszorkánydomb, hármasság út; megnevesedett földi, tündéri földivé válása; keretes szerkezet, a drámai cselekmény a mese okán, habár kört ír le, nem körforgást jelöl, a szerelmesek egymásra találhatnak;

Madách: romantikus drámai költemény, filozófiai kérdések: boldogság-, az élet, a küzdés értelmének, a szabad akarat, fejlődés, haladás kérdései; Ádám és Éva szerepkörök; drámai: párbeszéd, drámai szituáció: a világ teljessége, ellentétek harmóniája – diszharmóniája, Úr – Lucifer, Lucifer – Ádám vitája; líraiság: a szereplők szimbolikus-allegorikus alakok, költői nyelv, motívumok; mítoszi elemek: teremtésmítosz, bűnbeesés; kétszintes dráma; keretszerkezet, bibliai,

mitikus színtér; álomszínek: történelmi színek és eszmék; utópisztikus színek; szervező elv: tézis - antitézis – szintézis; mitikus, ciklikus idő, történelmi idő stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a küzdés lehetőségei

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona*: Bánk a küzdő hős: belső, lelki vívódásai, érzelmi-gondolati konfliktusai a magánember és a közember szerepdilemmájából, kettős elkötelezettsége; kitüntetett helyzetben lép elénk: övé a hatalmi-társadalmi rangsorban az uralkodó utáni legfőbb közjogi méltóság, a drámai értékrangsor csúcán álló jellem, személyiségének meghatározó vonása az emberi teljességre való törekvés, karakterének legfőbb értékei: Melinda iránti szerelem, a szociális érzékenységgel is párosuló, felelős hazaféltség, a királyhűség és a méltóság, célja nem csupán a kialakult helyzet megszüntetése, hanem egy erkölcsileg magasabbrendű, új értékminőség megteremtése; beszűkült cselekvésteret: a törvényesség keretei között lehetetlen a konfliktus megoldása, tragikuma;

Vörösmarty: Csongor belső – tudati – küzdelmet vív vágyaival, kétségeivel és tapasztalataival; olyan küzdelmet, melyet végül nem ő, hanem egy külső tényező – Tünde konkrét szerelme – által megteremtett lehetőség dönt el, Tünde látszólag vár, de ő tesz újabb és újabb erőfeszítéseket, hogy az egymásra találás alkalmát megteremtse, szembeszáll a „rossz” erők elválasztó mesterkedéseivel, legyőzi a gyakorlati élet nehézségeit – nagyrészt Ilma segítségével; Mirigy küzd Csongor ellen, álmait, vágyait kiábrándítása érdekében;

Madách művében a küzdés az Úr és Lucifer értékeként is megjelenik: értékteremtő, értékromboló, harmónia – diszharmónia, tagadás mozgatója; Ádám az állandóan küzdő: elbukó és felálló ember típusa, az eszmék fanatikus híve, hiszen folyton változtatni, jobbítani akar; büszke, de a 7. színben már megnyilvánul emberi gyarlósága és végeessége: „Kifáradtam – pihenni akarok”; tudásvágya köti össze Lucifer hideg észelvűségével, és hite, illetve lankadatlan küzdésvágya állítja szembe annak kételkedő tagadásával; egymás kiegészítő ellentétei, egy lírai teljességgondolat többszólamú kivetülései stb.)

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. nő a drámában

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona*: Melinda – központi szerep, jelszó, magyar ideálkép megtestesítője; áldozatszerep, mértéke bánki: őszinteség, tisztesség, becsület, vádbeszéde: a királynő tette a lét elleni merénylet; Bánk számára a világ minden értékét megtestesítő: mocsoktalan, szabad, szent, haza jelképe, megtartó erő; Ottó számára: a vágyott nő, egy gyenge, naiv asszony; Gertrudis – történelmi személyiség, II. Endre felesége, erős akaratú nő, érték/érdeke a hatalom; hiú, zsarnok királynő; idegen, féktelen, gátlástalan, igazságtalan, saját nemzetét pártoló, a magyarságot mellőző, cinikus; Petur számára asszonyként jogtalan uralkodó; Ottó számára a hatalmon levő testvér, menedék, aki segít vágyai elérésében; Izidóra – Ottóba szerelmes, áldozat, Bíberach szerint szép, de ostoba;

Vörösmarty: Tünde: ideális nő, cselekvő erő, útmutató, áldozatvállaló; Csongor számára az álmában élő nő, akiért küzd; Ilma/ Böske: két ellenző világot képvisel I. két neve; földi asszonyként Balga hitvese, tündérként Tünde társalkodónője, a testiség, a szerelem tapasztalatában jártas, gyakorlatias gondolkodású segítőtárs; Mirigy: a legvénebb, megkeseredett szereplő, a boszorkány archetípusa: az ősgonosz megtestesítője; az élet és halál ura akar lenni, halhatatlanságra vágyik, Tünde félelmeinek belső boszorkánya; Éj asszonya: bölcs, a végtelen idő megtestesítője; Ledér: a csábító nő;

Madách: Éva, a nő: érzelem, sejtés, otthonteremtő, a szeretet megtestesítője; kettős szerep: megtisztító, felemelő; a korerkölcsök képviselője, hol pozitív – pl. anya –, hol negatív szerepkört betöltő – pl. kéjhölgy, vad forradalmárnő; összetett személyiség, mindig inspiráló hatású a férfi számára, mindig az új keresésére biztatja Ádámot; szeretet, az érzelmi szál, a

költészet jelképe; a teremtés, a születés, az élet misztériumát őrizi, ezért válthatja meg a férfit a haláltól, és vezetheti vissza a hithez *stb.*),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. a drámai nyelv

5 pont

Értvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona*: a dráma nyelvi többszólamúsága: I. a rejtekajtó-jelenetben; Ottó a német lovagok nyelvéen beszél, amikor térdepeve udvarol, Melinda Bánk öntudatos-méltóságteli nyelvéen utasítja vissza, míg maga egy harmadik nyelvet és kultúrát képvisel, a bojóthiakét; a darab felfogható a nyelvek küzdelmeként is: I. Gertrudis és Petur kétféle hatalomra törő agresszív beszédmódot, kódot alkalmaz; Bánk beszéde a szerelem és jogtisztelet, a felelősség és a hatalom kevert nyelve; mind Bánk, mind Gertrudis nyelve osztott, ötvözött; mindkettőben jelen van a király jobbágyai gondját viselő nyelve; mikor például Gertudis Ottónak szólítja a testvérét, a családi nyelvet, mikor hercegemnek, a hivatalos nyelvet, kódot használja; a rejtekajtó jelenetben a családi nyelv és a hivatalos-endrei nyelv kettőssége zavarja meg Bánkot, aki ráadásul csak hall, nem lát; Bánk nyelvének dinamikája: hol emelkedett, nyugodt, hol indulatos, zaklatott, hiányos, töredezett – vívódásának kivetítője; Tiborc körülményes mondatai kérelmének visszás helyzetére utalnak; Biberach tömör, bölcselkedő ítéletei; jelképeség I. éjszaka motívuma;

Vörösmarty: különböző nyelvváltozatok: fenkölt metaforizáció, líraiság I. Csongor belépője, Tünde a csodafáról való beszéde: kincsei a szerelem; szerelmi vallomásaik; népies I. Balga beszéde; gyermeknyelv I. Ördögfiak beszéde; metaforikus megnevezések a megszólításokban I. Mirigy: „néne tán a vén időnek”; Mirigy érzékekre ható szavai: arról beszél, amiről Csongor hallani akar; az átkai a „félre” instrukció után; az Éj monológja: gondolatritmus, három egység, körkörössége, költői képek: I. „féreg a pillanat buboréka” – a mulandóság jelképe; a költői, választékos, stilizált és a hétköznapi, vulgáris nyelvhasználat párhuzama és ellentéte I. lábnyomok-jelenet; komikum eszközei; beszélő nevek;

Madách: vitázó szólamok, bölcséleti jelleg, tömör, közmondásszerű megfogalmazási mód I. Ádám küzdésvágyát tartalmazó fejezetek; jelképeket egymással ütköztető, jelentésüket fokozatosan kibontó hosszú mondszervezet I. egyiptomi szín, Lucifer két jelkép ellentétét fejt ki: piramis: a nagyravágyás, szellő: az idő mulandóságának jelképe; a párbeszéd is inkább monológok; metaforizáció, líraiság I. paradicsomi szín, szerelmi jelenet *stb.*),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek részleges betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.